

**DAUGAVPILS UNIVERSITĀTE
DAUGAVPILS UNIVERSITY**

**VĒSTURE:
AVOTI UN CILVĒKI**

XXVII

**HISTORY:
SOURCES AND PEOPLE**

**DAUGAVPILS UNIVERSITĀTE
AKADĒMISKAIS APGĀDS "SAULE"**

2024

Saleniece, I., atb. red. *Vēsture: avoti un cilvēki. XXVII*. Daugavpils: Daugavpils Universitātes Akadēmiskais apgāds "Saule", 2024. 190 lpp.

Daugavpils Universitātes zinātnisko rakstu krājums "Vēsture: avoti un cilvēki" ir anonīmi recenzēts periodisks izdevums ar starptautisku zinātniskās redakcijas kolēģiju. Tā mērķis ir prezentēt aktuālo pētījumu rezultātus vēstures zinātnes, kā arī historiogrāfijas un vēstures palīdzinātņu jomā. Rakstu krājums iznāk vienu reizi gadā latviešu, angļu un krievu valodā.

Redkolēģija

Irēna Saleniece (Daugavpils Universitāte, Latvija) – atbildīgā redaktore
Sandra Grigaravičiūtē (Lietuvas Genocīda un pretošanās pētniecības centrs, Lietuva)

Maija Grizāne (Daugavpils Universitāte, Latvija)

Ēriks Jēkabsons (Latvijas Universitāte, Latvija)

Andris Levāns (Latvijas Universitāte, Latvija)

Olaf Mertelsmann (Tartu Universitāte, Igaunija)

Henrihs Soms (Daugavpils Universitāte, Latvija)

Geoffrey Swain (Glāzgovas Universitāte, Apvienotā Karaliste)

Vitālijs Šalda (Daugavpils Universitāte, Latvija)

Michal Šimáně (G. Mendeļa Universitāte, Čehija)

Juris Urtāns (Latvijas Kultūras akadēmija, Latvija)

Literārie redaktori:

Jana Butāne-Zarjuta, Sandra Meškova, Anatolijs Kužņecovs

Tehniskie redaktori:

Žanete Gabranova, Laima Grišule

Makets:

SIA "AR Drukātava"

Iekļauts EBSCO datubāzē.

ISSN 978-9934-39-021-0

© Daugavpils Universitāte, 2024

Saleniece, I., ed. *History: Sources and People. XXVII*. Daugavpils: Daugavpils University Academic Press "Saulē", 2024. 190 p.

The collection of articles "History: Sources and People" of Daugavpils University is a double-blind peer-reviewed periodical with the international editorial board. It publishes articles aimed at presenting the research findings in the field of history, as well as historiography and auxiliary historical disciplines. It is published once a year in Latvian, English, and Russian.

Editorial Board

Irēna Saleniece (Daugavpils University, Latvia) – editor in chief
Sandra Grigaravičiūtė (Genocide and Resistance Research Centre of Lithuania, Lithuania)
Maija Grizāne (Daugavpils University, Latvia)
Ēriks Jēkabsons (University of Latvia, Latvia)
Andris Levāns (University of Latvia, Latvia)
Olaf Mertelsmann (University of Tartu, Estonia)
Henrihs Soms (Daugavpils University, Latvia)
Geoffrey Swain (University of Glasgow, United Kingdom)
Vitālijs Šalda (Daugavpils University, Latvia)
Michal Šimáně (Mendel University, Czech Republic)
Juris Urtāns (Latvian Academy of Culture, Latvia)

Literary editors:

Jana Butāne-Zarjuta, Sandra Meškova, Anatolijs Kuzņecovs

Technical editors:

Žanete Gabranova, Laima Grišule

Lay-out:

RA Drukātava Ltd

Included in EBSCO database.

ISSN 978-9934-39-021-0

© Daugavpils University, 2024

SATURS / CONTENTS

Una Bērente

Etnogrāfisko slieču transportlīdzekļu historiogrāfija
un izpētes perspektīvas..... 6

Haralds Bruņinieks

Lietisko avotu liecības par nacionālajiem partizāniem
Ilūkstes apriņķī (1945–1949)..... 14

Rūdolfs Brūzis

Arheoloģiskie izrakumi Višķu sinagogas vietā..... 24

Guntis Gerhards, Antonija Vilcāne, Elīna Pētersone-Gordina

Vikingu laikmets Latvijā: Lejasbitēnu kapulauka
starpdisciplināra izpēte..... 31

Anna Jabłońska

The Image of the Past in Songs between the Middle Ages (10th c.)
and the 18th Century in Poland 39

Audronē Janužytė

Becoming a Dissident: The Cases of Aleksandras Štomas
and Tomas Venclova..... 46

Juris Jefuni

“Sakrālās valsts” ideja un krievu diaspora Latvijā (1918–1940)..... 57

Inta Krūmiņa

Latvijas Satversmes sapulces Izglītības komisijas darbība (1920–1922) 72

Maija Krūmiņa

Latvijas iedzīvotāju bēgļu gaitas Vācijas teritorijā 1944.–1945. gadā..... 79

Сигитас Лужис

От сражений с поляками к схватке с французами: пярлойские
партизаны в Клайпедском «восстании» 1923 г. 87

Vladislavs Malahovskis

Latgaliskuma jautājums latgaliešu emigrācijas pārstāvju korespondencē
un publicistikā 96

Александр Петров

Охрана природы в Советской Латвии: материалы Комитета народного
контроля Латвийской ССР (1965–1990)..... 103

Galina Sedova (Nun Euphrosyne)

Organ Master Edouard Schultz: from Dinaburg to Polotsk,
the 19th century 115

Marika Selga

The Robert F. Kelley Papers in the Georgetown University Special Collection	125
--	-----

Henrihs Soms

Ukrainas valstiskuma veidošanās Latvijas preses skatījumā: 20. gadsimta sākums – 1920. gads.....	132
---	-----

Kaspars Strods

Jūras transports Latvijā līdz Pirmajam pasaules karam: ieskats Latvijas PSR un atjaunotās Latvijas Republikas historiogrāfijā	142
--	-----

Vitālijs Šalda

Jautājums par dzimto valodu kā mācību valodu Latvijas tautskolās 1914.–1919. gadā	153
--	-----

Michal Šimáně

Restoration of Secondary Vocational Education after World War II during the Third Czechoslovak Republic (1945–1948).....	168
---	-----

Juris Urtāns

Latgales pilskalnu saraksti (19. gadsimta vidus – 20. gadsimta sākums).....	178
--	-----

Ziņas par autoriem / Authors	186
---	------------

Inta Krūmiņa

Latvijas Satversmes sapulces Izglītības komisijas darbība (1920–1922)*

Atslēgas vārdi: Latvijas Satversmes sapulce, Izglītības komisija, parlamentārisma vēsture, likumdošanas process, Latvija

Kopsavilkums

Lai gan Satversmes sapulces pamatuzdevums bija izstrādāt un pieņemt valsts konstitūciju – Latvijas Republikas Satversmi – un regulējumu agrārās reformas īstenošanai, tās kompetencē bija arī normatīvā regulējuma izstrāde citās jomās. Viena no jomām, kur bija nepieciešams pilnveidot esošo un ieviest jaunu normatīvo regulējumu, bija izglītība. Izglītības komiteja bija viena no Satversmes sapulces pastāvēgajām komitejām, tās kompetencē bija izglītības, mākslas un kultūras jautājumi. Izglītības komisijā ir darbojušies daudzi izcili izglītības un kultūras darbinieki – V. Seile, K. Dēķens, A. Švābe, K. Irbe, K. Skalbe, Aspazija, Rainis un citi. Lai gan Izglītības komisijas sastāvā bija Satversmes sapulces locekļi no dažādiem politiskajiem spēkiem, komisijā galvenokārt notika nevis principiālas politiskās cīņas, bet gan konstruktīvs darbs pie likumprojektu izstrādes, sagatavojot tos izskatīšanai plenārsēdēs. Tā kā daudzi no Izglītības komisijas locekļiem bija ilgstoši darbojušies izglītības un kultūras sfērā, viņu rīcībā konstatējama patiesa ieinteresētība kvalitatīva nozares normatīvā regulējuma izstrādē. Līdz ar to Izglītības komisijas locekļu rīcībā bija vērojama nevis stingra turēšanās pie sākotnējām iecerēm vai principiem, bet atkāpšanās un elastīgums patiesā vēlmē izstrādāt pēc iespējas pārdomātāku normatīvo regulējumu. Tas dažkārt noveda arī pie viedokļu sadursmes pat starp vienas frakcijas locekļiem. Tomēr komisijas darbībā nav konstatējama plānveidīga un sistematiska paša nepieciešamākā nozares normatīvā regulējuma izstrādes iniciēšana.

Ievads

Latvijas Satversmes sapulce (turpmāk – Satversmes sapulce) bija ne tikai pirmā demokrātiski ievēlētā Latvijas tautas pārstāvības institūcija, bet arī valsts konstitūcijas – Latvijas Republikas Satversmes – izstrādātāja un pieņēmēja. Lai gan Satversmes sapulces pamatuzdevums bija izstrādāt un pieņemt valsts konstitūciju un regulējumu agrārās reformas īstenošanai, tās kompetencē bija arī

* Raksta pamatā ir autores maģistra darbs “Latvijas Satversmes sapulces Izglītības komisijas darbība, 1920–1922” (Latvijas Universitāte, 2019), darba zinātniskais vadītājs – profesors Aivars Stranga.

nepieciešamā normatīvā regulējuma izstrāde citās jomās. Viena no jomām, kurās bija nepieciešams pilnveidot esošo un ieviest jaunu normatīvo regulējumu, bija izglītība. Ne mazāk svarīga nozīme tolaik tika piešķirta arī kultūras attīstībai. Lai gan plašākai sabiedrībai redzamākā likumdošanas procesa daļa ir debatēšana par likumprojekta principiem, tā izskatīšana pa pantiem un pieņemšana likumdevēja plenārsēžu laikā; atbildīgs un svarīgs ir darbs, kuru veic likumdevēja pastāvīgās komisijas. Kā norāda Latvijas mūsdienu konstitucionālo tiesību eksperti, likumprojektu izskatīšana komisijās un to sagatavošana nākamajam lasījumam ir likumdošanas procesa svarīgākais posms (Pleps, Pastars, Plakane 2014, 299). Satversmes sapulcē par normatīvā regulējuma izstrādi izglītības jomā, kā arī mākslas un kultūras sfērā bija atbildīga Satversmes sapulces Izglītības komisija (turpmāk – Izglītības komisija). Izglītības komisijas darbība līdz šim pētīta fragmentāri – galvenokārt atsevišķu tās izstrādāto likumprojektu kontekstā.

Raksta mērķis ir sniegt ieskatu Izglītības komisijas darbībā, raksturojot tās funkcijas, struktūru, sastāvu, lēmumu pieņemšanas procesu un veikumu likumdošanas jomā. Izglītības komisijas darbības izpētē galvenokārt izmantoti vēstures avoti, kas pieejami Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts vēstures arhīva (turpmāk – LNA LVVA) Satversmes sapulces fondā (LNA LVVA 5486. f.) un Satversmes sapulces stenogrammas.

Izglītības komisijas funkcijas, struktūra un sastāvs

Līdzīgi kā citām Satversmes sapulces komisijām, arī Izglītības komisijai pēc Satversmes sapulces lēmuma bija jāizskata priekšlikumi, likumprojekti un iesniegumi, kā arī komisijai bija tiesības ierosināt un izstrādāt normatīvo regulējumu tās kompetencē esošajās jomās. Darbu sagatavošanai vai sevišķu uzdevumu veikšanai Satversmes sapulces komisijas varēja ievēlēt no saviem locekļiem vienu vai vairākas apakškomisijas. Izglītības komisijā tika izveidotas divas apakškomisijas – Izglītības apakškomisija un Mākslas apakškomisija. Kā jau noprotams no apakškomisiju nosaukumiem, Izglītības apakškomisijas uzdevums bija izstrādāt un izskatīt likumprojektus, kas attiecās uz izglītības lietām, savukārt Mākslas apakškomisijas kompetencē bija likumprojektu izstrāde un izskatīšana, kas attiecās uz mākslas un kultūras sfēru. Saskaņā ar Izglītības komisijas 1920. gada 19. maija lēmumu katram komisijas loceklim bija jāpiedalās vienas apakškomisijas darbā. Tāpat tika noteikts, ka komisijas locekļiem ir tiesības piedalīties abu apakškomisiju sēdēs ar lemjošām balsstiesībām (LNA LVVA, 5486. f., 1. apr., 393. l., 2. lp.).

Likumprojektu izskatīšana un pieņemšana Izglītības komisijā un tās apakškomisijās notika līdzīgi kā Satversmes sapulces plenārsēdēs, proti,

likumprojekti tika skatīti trijos lasījumos – vispirms notika vispārīgas debates par likumprojekta principiem, pēc tam – lasīšana pa pantiem. Kad likumprojekts trijos lasījumos tika izskatīts Izglītības vai Mākslas apakškomisijā, tas tika nodots izskatīšanai trijos lasījumos Izglītības komisijas kopsēdē. Parasti katram likumprojektam tika noteikts arī referents komisijas iekšienē. Pēc likumprojekta izskatīšanas un pieņemšanas Izglītības komisijas kopsēdē tas tika iesniegts tālākvirzīšanai Satversmes sapulces prezidijam.

Izglītības komisijā ir darbojušies daudzi izcili izglītības un kultūras darbinieki – Valērija Seile (1891–1970), Kārlis Dēķens (1866–1942), Arveds Švābe (1888–1959), Kārlis Irbe (1885–1966), Kārlis Skalbe (1879–1945), Elza Pliekšāne (Aspazija; 1865–1943), Jānis Pliekšāns (Rainis; 1865–1929) u. c. Izglītības komisijā kopskaitā ir darbojušās 23 personas, no tām – divas sievietes. Lielākajai daļai Izglītības komisijas locekļu bijusi arī parlamentārā darba pieredze Tautas padomē, līdz ar to bija izpratne par likumdošanas procesu un komisiju darba specifiku. Daudzi no Izglītības komisijas locekļiem savienoja Satversmes sapulces locekļa amata pildīšanu ar darbu kādā citā institūcijā. Piemēram, V. Seile laikposmā no 1921. gada 1. jūlija līdz 1922. gada 15. novembrim pildīja arī izglītības ministra biedra pienākumus. Līdz ar to Izglītības komisija varēja būt labāk informēta par Izglītības ministrijā notiekošo, kā arī atsevišķos gadījumos V. Seilei tika deleģēts uzdevums personīgi iegūt komisijas darbam nepieciešamo informāciju (LVVA, 5486. f., 1. apr., 393. l., 78. lp.). Savukārt K. Dēķens paralēli darbam Satversmes sapulcē pildīja arī Rīgas domes priekšsēdētāja pienākumus, kā arī aktīvi darbojās Latvijas Skolotāju savienībā.

Izglītības komisijas veikums

Izglītības komisijas darba kārtībā bija 14 likumprojekti, kas skāra izglītības, mākslas un kultūras sfēru. No tiem trīs bija Izglītības komisijas iniciēti, trīs Izglītības komisijas darba kārtībā nonāca pēc Satversmes sapulces locekļu ierosinājuma. Pārējos septiņus likumprojektus iesniedza Ministru kabinets. Izglītības komisija savas darbības laikā necentās veikt būtiskas pārmaiņas esošajā izglītības sistēmā. Tās darba kārtībā atradās izglītības un kultūras darbinieku materiālā nodrošinājuma, arodizglītības, bibliotēku nozares normatīvā regulējuma izstrāde u. c. jautājumi. Izglītības komisijas darbības laikā tika izstrādāti un pieņemti izglītības un kultūras dzīvē nozīmīgi likumi: “Likums par Kultūras fondu” un “Likums par tautas augstskolām”. Intensīvs darbs noritēja gan Izglītības komisijas sēdēs, gan tās apakškomisiju sēdēs. Tā kā lielākā daļa likumprojektu tematiski skāra izglītības sfēru, tie nonāca Izglītības apakškomisijas darba kārtībā, līdz ar to pieņemto likumu skaita ziņā produktīvākā ir bijusi

Izglītības apakškomisija. Mākslas apakškomisijā darbs galvenokārt noritēja pie divu likumprojektu izstrādes – “Likuma par pieminekļu aizsardzību” un “Likuma par Latvijas skatuves mākslas skolu”.

Intensīvs un ilgstošs darbs tika ieguldīts “Likuma par pieminekļu aizsardzību” izstrādē, tomēr likumprojekts netika pieņemts pirmajā lasījumā Satversmes sapulces sēdē. Tā vietā Satversmes sapulces locekļi nobalsoja par priekšlikumu nodot likumprojektu Juridiskajai komisijai, līdz ar to atliekot likumprojekta pieņemšanu uz nenoteiktu laiku (*Satversmes sapulces stenogramas* 1922, 1452). Nemot vērā likumprojekta ilgo atrašanos Izglītības komisijas darba kārtībā un nepieciešamību pēc normatīvā regulējuma pieminekļu aizsardzības jomā, tā nepieņemšana varētu būt uzskatāma par vienu no lielākajām neveiksmēm Izglītības komisijas darbībā. Pēc mākslas zinātnieka Riharda Pētersona ieskata, Izglītības komisijas izstrādātais likumprojekts bija vērtējams atzinīgi, tomēr Satversmes sapulces locekļu politiskās ambīcijas un “vairākuma vālais priekšstats par jautājuma būtību” bija šķērslis likumprojekta pieņemšanā (Pētersons 2001, 29).

Lēmumu pieņemšanas process

Izglītības komisijas sastāvu veidoja Satversmes sapulces locekļi no dažādiem politiskiem spēkiem, arī no galējiem spārnēm. Tomēr Izglītības komisijā galvenokārt notika nevis principiālas politiskās cīņas, bet gan konstruktīvs darbs pie likumprojektu izstrādes. Tā kā daudzi no Izglītības komisijas locekļiem bija patiesi savas jomas entuziasti, kā arī bija ilgstoši darbojušies izglītības un kultūras sfērā un turpināja tajā darboties arī paralēli darbam Satversmes sapulcē, viņu rīcībā konstatējama patiesa ieinteresētība kvalitatīva nozares normatīvā regulējuma izstrādē. Līdz ar to dažkārt Izglītības komisijas locekļu rīcībā bija vērojama nevis stingra turēšanās pie sākotnējām iecerēm vai principiem, bet atkāpšanās un elastīgums patiesā vēlmē izstrādāt pēc iespējas pārdomātāku normatīvo regulējumu. Tas dažkārt noveda arī pie viedokļu sadursmes pat starp vienas frakcijas locekļiem. Izglītības komisijā asa viedokļu sadursme izcēlās jautājumā par nepieciešamību iekļaut ticības mācības priekšmetu mācību programmā, kā arī izskatot “Likumu par jūrskolām” un grozījumus “Likumā par izglītības iestādēm”. Tāpat asas un plašas debātes bija gandrīz par visiem Kultūras fonda likumprojekta pantiem. Piemēram, plašas debātes veidojās par Kultūras fonda rīcībā esošo finanšu līdzekļu ieguves avotu. Priekšlikumi no Izglītības komisijas locekļu puses bija dažādi – piemērot papildu nodokli kinoteātru un kabare koncertu biļetēm, alkoholiskajiem dzērieniem, tabakai u. c. Viens no savdabīgākajiem priekšlikumiem bija Aspazijai, kas rosināja piemērot nodokli

vecpuišiem (LNA LVVA 5486. f., 1. apr., 393. l., 44. lp.).

Satversmes sapulces loceklis no bezpartejiskās pilsoņu grupas Arveds Bergs (1875–1941), raksturojot Satversmes sapulces darbību kopumā, norādīja, ka tās likumdošanas darbība nes “nejaušības un nenoteiktības iezīmes” (Bergs 1922, 2). Jāatzīst, ka līdzīga tendence ir saskatāma arī Izglītības komisijas darbībā. Lai gan Izglītības komisija savas darbības sākumposmā apzināja situāciju tās regulējamās nozarēs, tomēr komisijas darbībā nav konstatējama plānveidīga un sistemātiska paša nepieciešamākā nozares normatīvā regulējuma izstrādes iniciēšana. Spilgts piemērs tam ir “Likums par Latvijas skatuves mākslas skolu”, kura izstrādi veicināja Aspazijas atrašanās Izglītības komisijas locekļu sastāvā un viņas personiskā ieinteresētība šī likuma tapšanā. Jāatzīmē, ka līdzekļu trūkuma dēļ Latvijas skatuves mākslas skola netika izveidota. Lai gan 1921. gada 19. martā Aspazija ar Izglītības ministrijas rezolūciju tika apstiprināta par skolas direktori, tomēr ministrija dažus mēnešus vēlāk pieņēma lēmumu neiekļaut skolas atvēršanai nepieciešamos līdzekļus kārtējā gada budžetā (Zelmenis 2007, 57).

Nejaušības raksturs konstatējams arī “Likuma par mācību un svētku dienām skolās” izstrādē. Izglītības komisija guva ierosmi šī likuma izstrādei, izskatot Satversmes sapulces locekļa no Krievu bezpartejiskās grupas Fjodora Pavlova (1872–1933) iesniegumu ar ierosinājumu atļaut vecticībniekiem svinēt viņu konfesijas svētku dienas pēc Jūlija kalendāra jeb vecā stila. Apspriežot šo ierosinājumu, Izglītības komisija nāca pie slēdziena, ka ir nepieciešams likums, kas noteiktu mācību un svētku dienas skolās (*Satversmes sapulces stenogramas* 1921, 1452).

Secinājumi

Pēc mūsdienu tiesīzbiznātnieka Gunāra Kusiņa ieskata, “Latviju šajā periodā [Satversmes sapulces darbības periodā – I. K.] var pamatoti raksturot kā visai tipisku parlamentāru republiku ar funkciju ziņā plašu un spēcīgu parlamentu” (Kusiņš 2016, 25). Kā apstiprinājums šim apgalvojumam kalpo arī Izglītības komisijas darbība – tās kompetencē bija ne tikai likumprojektu izstrāde, bet arī parlamentārā kontrole un iesniegumu izskatīšana. Izglītības komisijas darbība liecina, ka jau tolaik – Latvijas parlamentārā ceļa sākotnē – pastāvīgo komisiju darbs tika organizēts pēc līdzīgiem principiem kā mūsdienās, proti, likumu izstrādes process galvenokārt notika komisijās. Atzinīgi vērtējams, ka frakcijas darbam Izglītības komisijā bija deleģējušas lielākoties nozares speciālistus – personas, kas izglītības jomā bija darbojušās ilglaicīgi un ar lielu atdevi. Tomēr juridiskā ziņā niansētāku likumprojektu izstrādi varētu būt veicinājis tas, ja komisijas sastāvā būtu bijis kāds Satversmes sapulces loceklis ar juridisko izglītību.

Ņemot vērā to, ka daudzi no Izglītības komisijas locekļiem apvienoja Satversmes locekļa amata pildīšanu ar darbu citās valsts institūcijās, var secināt, ka Satversmes sapulcei bija toleranta attieksme pret šādu amatu apvienošanas praksi, kas varētu būt skaidrojams ar zinošu speciālistu trūkumu valsts pārvaldē. Lai gan, no vienas puses, šāda amatu apvienošanas prakse vērtējama piesardzīgi, ņemot vērā to, ka Izglītības komisijas locekļi neveltīja savu laiku tikai likumdošanas darbam, tomēr, no otras puses, iezīmējas arī pozitīvais aspekts – augstais Izglītības komisijas locekļu informētības līmenis par izglītības un kultūras sfērā notiekošajiem procesiem.

Avotu un literatūras saraksts

- Bergs, A. (1922) Satversmes sapulces beigas. *Latvis*, 20. jūlijs.
LNA LVVA 5486. f. (Latvijas Satversmes sapulce (Rīga))
Latvijas Satversmes sapulces stenogramas: [ceturtā sesija], 15. burtnīca. (1921)
Rīga: Satversmes sapulces izdevums. 1355.–1471. lpp.
Satversmes sapulces stenogramas: [piektā sesija], 10. burtnīca. (1922) Rīga:
Satversmes sapulces izdevums. 1387.–1550. lpp.
- Kusiņš, G. (2016) *Latvijas parlamentārisma apskats*. Rīga: Latvijas Republikas Saeima. 95 lpp.
- Pētersons, R. (2001) Kultūras mantojuma aizsardzība Latvijas Republikā (1919–1923). Grām.: *Latvijas mākslas un mākslas vēstures likteņgaitas*. Rīga: Neputns. 23.–33. lpp.
- Pleps, J., Pastars, E., Plakane, I. (2014) *Konstitucionālās tiesības*. Rīga: Latvijas Vēstnesis. 447 lpp.
- Zelmenis, G. (2012) *Latvijas Republikas kultūras politika, 1918.–1934. g.: Promocijas darbs, 1. sēj.* Rīga: LU VFF. 225 lpp.

The Activities of the Education Committee of the Constitutional Assembly of Latvia (1920–1922)

Key words: Constitutional Assembly of Latvia, Education Committee, history of parliamentarianism, legislative process, Latvia

Summary

Although the main task of the Constitutional Assembly of Latvia was to draft and adopt the supreme law of the state – the Constitution (Satversme), as well as legal framework for the implementation of agrarian reform, within its competence was also drafting the regulatory framework in other areas. One of

the areas where it was necessary to improve the existing and pass new legislation was education. The Education Committee was one of the standing committees of the Constitutional Assembly responsible for matters pertaining to education, art, and culture. Many outstanding educational and cultural figures have worked in the committee – V. Seile, K. Dēķens, A. Švābe, K. Irbe, K. Skalbe, Aspazija, Rainis, and others. Despite the fact that representatives from various political forces of the Constitutional Assembly were members of the Educational Committee, the commission's work was dominated not by principled political battles, but by constructive effort of preparing draft laws for consideration at the plenary sitting. Since many members of the Education Committee had been working in their respective fields for a long time, they showed a real interest in the enhancement of the high-quality regulatory framework. Therefore, often during consideration of draft laws in the committee meetings there was no strict adherence to the original ideas or principles, but concession and flexibility in true desire to draft good regulatory framework, which sometimes caused clashes of opinions among members even of the same parliamentary group. However, the activity of the commission does not show a planned and systematic drafting of the most necessary legal framework of the legislative field.